

คำอธิบายการใช้งาน

1. เอกสารฉบับนี้ผ่านกระบวนการแปลงภาพเป็นอักษรด้วยเทคนิคการรู้จำอักขระด้วยแสง (OCR หรือ Optical Character Recognition)
2. จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการอ่านและการสืบค้น
3. การคัดลอกข้อความเพื่ออ้างอิง (Quotation) ควรตรวจสอบความถูกต้องจากไฟล์ต้นฉบับอีกครั้ง
4. การสะกดคำอาจมีความแตกต่างในแต่ละยุคสมัย
5. การแปลงภาพเป็นอักษรยี่ดต้นฉบับเป็นหลักไม่มีการแก้ไข

จัดทำโดย

กลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๒๙
(สมัยสามัญ)
วันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

สารบัญ

ครั้งที่ ๒๙/๒๔๗๕

ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๒๘/๒๔๗๕

ญัตติของคณะกรรมการราษฎร ว่าด้วยร่างพระราช
กฤษฎีกา ว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์
อย่างอื่นเพื่อขยายถนนคลองถมจักรวรรดิ (ซึ่งเลื่อนมา
แต่ในคราวประชุมครั้งที่ ๒๑/๒๔๗๕

๒๘๙-๓๐๑

ญัตติของคณะกรรมการราษฎร ว่าด้วยร่างประกาศโอน
ตำบลลาดโตนด อำเภอหนองบุรี และตำบลทุ่งสองห้อง
อำเภอปากเกล้า จังหวัดนนทบุรีมาขึ้นอำเภอบางเขน
จังหวัดพระนคร

๓๐๒-๓๐๓

ประธานสภา ฯ แกลงเรื่องสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ถูกกล่าวหาและศาลพิพากษาแล้ว ให้ที่ประชุมทราบ

๓๐๓-๓๐๔

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ครั้งที่ ๒๙/๒๕๗๕
วันศุกร์ที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๗๕
ณพระที่นั่งอนันตสมาคม
เปิดประชุมเวลา ๑๖.๑๕ นาฬิกา
สมาชิกมาประชุม ๕๑ นาย

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า รายงานการประชุมครั้งที่ ๒๘
ทำเสร็จเรียบร้อยและวางให้อ่านตามระเบียบแล้ว ถ้าไม่มีใครคัดค้าน
ประการใด ขอให้เป็นอันว่าที่ประชุมลงมติรับรองรายงานฉบับนั้น
ไม่มีใครคัดค้าน อนึ่ง วันนี้จะได้ปรึกษาตามระเบียบวาระว่าด้วย
ร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อย่าง
อื่นเพื่อขยายถนนคลองถมจักรวรรดิ ซึ่งเป็นเรื่องที่ ฯ ประชุมได้
ลงมติให้ส่งการพิจารณาไว้แต่คราวประชุมครั้งที่ ๒๑/๒๕๗๕ วันที่ ๒๙
สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๗๕

พระยามานวราชเสวี แกล้งว่า ร่างพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
การจัดซื้อที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ อย่างอื่น เพื่อ ขยาย ถนนคลองถม
จักรวรรดินี้ เหตุที่ค้างมาแต่คราวก่อนก็เพราะเหตุว่าที่ประชุมนี้เห็น

ว่าจะต้องเสียเงินหลวงในการสร้างถนนนี้เป็นเงิน ๑๓๕,๐๐๐ บาท
คือเป็นค่าซื้อที่ ๒๐,๐๐๐ บาท ให้เป็น ค่ารื้อ ขน สิ่งปลูกสร้าง
๑๑๕,๐๐๐ บาท และได้มีข้อโต้เถียงกันหลายข้อ ในที่สุดประธาน
สภา ฯ (เจ้าพระยาพิชัยญาติ) ได้เอื้อเพื่อให้ หลักการของรัฐบาล
ที่ว่าในการดำริตัดถนนมาให้ดู ในหลักการตัดถนนที่ว่าก็เช่นเดียว
กับตัดถนนไปเมืองนนทบุรี ครั้นรัฐบาลเก่าคิดจะตัดถนนสายนี้โดย
ไม่ต้องเสียค่าทำถนนโดยซื้อที่สองข้างทาง ไร่ระยะ ๔๐ เมตร เมื่อ
ซื้อแล้วก็ตัดถนนตรงกลาง ครั้นทำถนนเสร็จก็ขายที่สองข้างเอา
เงินมาทำถนนไปได้ แต่ลักษณะการเช่นนี้ผิดกันกับที่จะขยายถนน
คลองถม หนทางที่จะตัดถนนไปเมืองนนทบุรีนั้นผ่านทุ่งนา และมีที่
ว่างอีกมาก จะซื้อไร่ข้างละ ๒๐ เมตร นอกจากถนนก็ทำได้ ซึ่ง
เจ้าของที่ดินก็คงไม่มีขวาง ส่วนคลองถมเมื่อถมคลองเสร็จแล้ว
ที่ดินสองข้างคลองก็ออกมาจดถนนที่ถมพอดี เพราะฉะนั้นถ้าจะให้
เดิรโปลีซื้ออย่างถนนไปเมืองนนทบุรีแล้ว ก็ต้องซื้อที่ไม่เฉพาะแต่ ๒๐
เมตรของสองข้างถนน ต้องซื้อที่ทั้งหมดซึ่งมาจดถนนด้วย ซึ่ง
ราคาตารางวาละ ๕๐๐ บาทก็มี และ ๑๐๐ บาทก็มี คือต้องซื้อที่ทั้งแปลง
จะซื้อเฉพาะเปิดถนนก็ผิดกฎหมายเพราะออกไม่ได้ ถ้าเช่นนั้นแล้วก็
จะเป็นการสิ้นเปลืองเงินมากซึ่งนายช่างได้คำนวณอยู่ในราว ๒ ล้าน
บาทและทั้งไม่มีโอกาสได้คืน ว่าด้วยการได้เสียแล้วมี ๒ ประการ
ประการที่ ๑ การตัดถนนถ้าไม่กำหนดเขตต์ ก็เป็นเหตุให้ถนนไม่ดี อีก

ประการหนึ่ง ถ้าว่าในบรรดาพระราชกฤษฎีกา ที่กระทรวงมหาดไทย ได้ออกมาแล้วหากได้งบประมาณจากคลังใน ๕ ปีเดี๋ยวนี้นี้ และให้ทำ เสียปีนี้ก็ไม่สามารถที่จะทำให้เสร็จได้ตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกแล้ว แต่ว่าการออกพระราชกฤษฎีกา เป็นทางที่รัฐบาลและ ประชาชนได้ ประโยชน์ คือ เวลาที่ราคาที่ดิน ก็ไม่สู้แพงมากมาย และในการ ตัดถนน ก็ทำให้ราคาที่ดินที่ถนนผ่านไปนั้นมีราคาเจ้าของได้ประโยชน์ ซึ่งแม้จะไม่มีรื้อน้ำก็ยังดีกว่าไม่มีถนนเลย ชักตัวอย่าง เช่นถนน ๒๒ กรกฎาคม แต่ก่อนและมีน้ำนองยังต้องมีสะพานไม้พาดเดือ ครั้น พอได้ทำถนนและแม่น้ำมีเรือ ความสกปรก ก็หายไป และอีกแห่ง คือถนนเสือป่า เมื่อก่อนเป็นตรอกเล็กมีน้ำนอง แต่ครั้นพอขยาย เป็นถนนน้ำก็ไหลลงคูถนนเจริญกรุงได้ ทั้งนี้ชายข้างจึงเห็นว่า มีส่วนได้เสียเท่ากัน ถ้าคิดว่าเราไม่มีเงินจะไป ออกประกาศพระราช กฤษฎีกาทำไม ก็เป็นของพูดได้ แต่ว่าถ้าไม่ประกาศเสียแต่บัดนี้ ต่อ ไปก็จะมีโอกาสทำ เพราะเหตุว่าราคาที่ดินก็จะสูงขึ้นไปทุกที และการออกพระราชกฤษฎีกานี้ก็ได้มีสมาชิกบางท่านในที่นี้เถียงว่า ที่ ออกมาก็หวังแต่งบประมาณของนคราทรซึ่งจะได้รับเงิน ๒๗๐,๐๐๐ บาทในปีหน้า ซึ่งถ้าจะรวมบรรดาถนนที่จะตัดตามพระราชกฤษฎีกา ที่ออกมาก็หลายแสนบาท นี่ก็เป็นความจริง แต่ว่า ความประสงค์ ในการออกพระราชกฤษฎีกานี้มิใช่จะใช้เงินทันที คือว่า ถ้ามี บ้านที่ผู้ฟังจะทำใหม่เราก็ปักเขตต์ไว้ตามพระราชกฤษฎีกาที่คิดจะออก

และปล่อยให้หยุดไปก่อน เมื่อพระราชกฤษฎีกาออกแล้วก็ไม่รุก
 ล้ำเข้ามาในแนวเขตต์ ซึ่งคิดว่าการสร้างนานสัก ๑๐-๒๐ ปีก็จะสำเร็จ
 ไปได้ แต่มีสมาชิกเถียงว่าจะเอาเปล่าถ้าที่ดินเหลืออยู่เกินกว่าครึ่ง
 ตามจริงถ้าเอาที่ดินไปทำประโยชน์เช่นนี้ก็ควรคิดให้บ้าง แต่ว่าเป็น
 ระเบียบใช้มาช้านาน ซึ่งแม้จะได้รับความเดือดร้อนบ้าง ก็เป็น
 สาธารณประโยชน์มากมาย และยังสำหรับกาลต่อไปข้างหน้า ความ
 ประสงค์ของรัฐบาลที่จะคิดเปิดเมืองให้มีความสะอาดแล้ว เมื่อมี
 พระราชกฤษฎีกาไว้แล้วก็จะทำการได้ ถ้าไม่มีต่อไปการที่จะทำทาง
 น้ำหรือคู นายช่างว่าจะทำได้ยาก ส่วนการที่จะอนุญาตหรือไม่นั้น
 สุดแล้วแต่ความดำริของที่ประชุมนี้ ถ้าแม่ เห็นเป็นประโยชน์ควร ออก
 พระราชกฤษฎีกาแล้ว ก็มีอีกข้อหนึ่งที่จะดำริ คือ ถนนคลองถม ที่
 จะขยายนี้อยู่ติดกับถนนสำเพ็ง แม่ได้ทำการขยายออกไป ตามโครง
 การที่จะทำทางระบายน้ำให้ลงไปสู่แม่น้ำได้ง่ายในกาลข้างหน้า

ประธานสภา ฯ แกลง ขอเปลี่ยนภาวะที่ประชุมเป็นชุมนุม
 อนุกรรมการเต็มสภา และกล่าวต่อไปว่าเมื่อได้ฟังความเห็นของ
 พระยามานวราชเสวีแล้ว รู้สึกว่ายังเป็นข้อแตกต่างกัน กับคำเสนอที่
 ท่านได้กล่าวไว้ในคราวประชุมครั้งก่อน ซึ่งที่ประชุมให้เลื่อนมา
 เพราะฉะนั้นเพื่อป้องกันความเข้าใจผิด จึงขอโอกาสแสดงความเห็น
 ในเรื่อง และขอลาออกจากตำแหน่งประธานชั่วคราวโดยให้รอง
 ประธานนั่งเป็นประธานเพื่อดำเนินการประชุมแทน แล้วลงมาแถลงว่า

วันประชุมคราวก่อน ซึ่งข้าพเจ้าได้เสนอความเห็นและที่ไต่ถามพิจารณา
ไว้นั้น ก็เพื่อจะให้ดำริเรื่องนี้ใหม่โดยอ้างเหตุว่าเงินที่จะทำถนนสาย
นี้มีประมาณถึงแสนบาทเศษ ที่ดินในคลองถมได้ทิ้งไว้ ๑๐ ปีกว่าโดย
ราษฎรเห็นว่าสกปรก ที่นี้เมื่อถมเป็นถนนเสร็จก็จะกลายเป็น
สาธารณประโยชน์มีราคาแพงขึ้น ข้าพเจ้าจึงได้แนะนำว่า จะให้ผู้ที่
ได้รับประโยชน์จากถนน เช่นทำให้ที่ของตนเจริญดีขึ้นเป็นต้น
ออกค่าทำถนนไม่ได้หรือ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เป็นทางดำริ และได้ชัก
ตัวอย่างที่เสาชิงช้าให้ดูว่า รัฐบาลได้ตัดถนนและสร้างตึกโดย เงิน
ของราษฎรก็ยังทำได้ ในขั้นนี้เพียงแต่ให้ออกกว่าทำถนนเท่านั้น ส่วน
ที่ยกตัวอย่างการตัดถนนจากกรุงเทพฯ ฯ ไปเมืองนนทบุรีนั้นก็เพื่อเป็นทาง
ดำริ มิได้มุ่งหมายจะให้ทำอย่างนั้น สำหรับที่คลองถมเป็นที่ซึ่ง
ใช้ประโยชน์ไม่ได้แล้วทิ้งไว้ก็ไม่มีผลอะไร บัดนี้จะคิดออกพระราช
กฤษฎีกาขยายถนนออกให้กว้าง เมื่อเช่นนั้นที่ซึ่งไม่มีประโยชน์
อยู่ก่อนแล้วก็จะกลายเป็นที่สาธารณมีราคาแพงขึ้น จึงให้ดำริว่า จะ
ให้เจ้าของที่ ๒ ข้างถนนที่ตัดไปซึ่งได้รับประโยชน์นั้นช่วยออกค่าทำ
ถนนไม่ได้หรือ ความเห็นของข้าพเจ้ามีดังนี้ เพราะฉะนั้นจึงขอ
แถลงให้ทราบเพื่อกันความเข้าใจผิด

พระนามานวราชเสวี ตอบว่า ตามที่ท่านเจ้าพระยาพิชัยญาติ
ได้กล่าวมานี้ ข้าพเจ้าก็ได้หารือนายช่างมาแล้ว เขามีความเห็นว่ามี
วิธีจะทำได้อย่างหนึ่งเรียกว่า “Improvement Scheme” คือแปลว่า

ออกพระราชบัญญัติ หรือพระราชกำหนดบังคับให้เสียภาษี และอีกประการหนึ่งที่ตรงนี้ยังไม่เจริญถึงชื่อที่จะขอให้ เจ้าของทั้งสองข้างถนน ช่วย ทั้งได้ไปสอบดูแล้ว ไม่มีใครยอม ถึงกับว่าถ้าทำเช่นนั้น แล้วยอมให้เอาที่ไปดีกว่า ฝ่ายนคราทรก็ว่าสุดแท้แต่จะเอาหรือไม่เอา เพราะทางออกมีอยู่แล้ว อีกทั้งเจ้าของที่แถวนั้นก็ว่าเวลานี้ ทางกว้าง ๖ เมตรพอแล้ว ที่จะขยายออกอีก ๔ เมตร นั้นไม่จำเป็นสำหรับเขา แต่พูดถึงประโยชน์ส่วนใหญ่แล้ว การขยายถนนให้กว้าง นอกจากประโยชน์ในทางอื่นแล้วยังทำให้ถนนตรงด้วย วิธีที่ท่านเจ้าพระยาพิชัยญาติแนะนำก็ได้ พยายามทุกอย่างแต่ก็ไม่เห็นทาง จะทำได้

พระยามนธราตุราช กล่าวว่า ที่ว่าเจ้าของไม่ยอมนั้น ได้ถามดูแล้วหรือยัง หรือว่าเป็นแต่นี้กว่าเขาจะไม่ให้เท่านั้น อันที่จริงเรื่องนี้ก็น่าจะได้ประโยชน์อย่างที่ท่านเจ้าพระยาพิชัยญาติกล่าว

พระยามานวราชเสวี ตอบว่าได้ส่งคนไปสอบถามแล้ว พวกสำเพ็งนั้น ที่ดินของเขาแม้แต่นิดเดียวก็เสียตาย และว่าถนนที่มีอยู่แล้ว ๖ เมตรนั้นพอใจเขาแล้ว และในการที่จะออกพระราชกฤษฎีกานี้ก็ไม่พอใจเขาอยู่นั่นเอง

พระยามนธราตุราช ถามว่า การถามนั้นไม่ควรถามเป็นราย ๆ ควรจะถามเอาความเห็นให้เป็นลักษณะจะดีกว่า แต่เมื่อเห็นว่าขัดข้อง จึงค่อยคิดว่าจะควรทำหรือไม่ จะดีกว่า

พระยามานวราชเสวี ตอบว่า เรื่องนี้เป็นแต่ให้คนไปถาม
 พุดถึงความพอใจแล้ว ทุก ๆ คนไม่พอใจทั้งนั้น จึงเห็นว่าไม่มีทาง
 อื่นนอกจากที่ประชุมนี้จะดำริเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด

พระยาจำแสนยบดี กล่าวว่า เรื่องถนนสายนี้ความจริงก็เกี่ยว
 กับหน้าที่ด้วย แต่ว่าเป็นเรื่องที่ได้ดำเนินการวางสกิมมาก่อน สำหรับ
 ข้าพเจ้าเองรู้สึกเห็นด้วยในการที่จะออกพระราชกฤษฎีกา เท่าที่สอบ
 สอนได้ความว่าถนนสายนี้จะเป็นสายสำคัญต่อไปในข้างหน้า เพราะ
 อยู่ในที่ชุมนุมชนละทำเลค้าขาย รู้สึกเสียดายอยู่ข้อหนึ่งที่ว่าถนน
 สายนี้จะเป็นสายสำคัญสายหนึ่งในภายหน้า ถ้าหากจะไม่ขยายก็จะ
 ใช้เป็นถนนสำคัญไม่ได้ เพราะไม่พอแก่ความต้องการและความ
 จำเป็นในเวลาต่อไป โดยเหตุนี้ทางเจ้าหน้าที่คิดว่า สำหรับความ
 จำเป็นข้างหน้าเราอาจจะขยายถนนเวลานี้ไปอย่างไรบร้อนก็จะเป็น
 การสะดวก ปัญหาที่เสนอมานี้ ไม่ใช่จะตัดถนนใหม่ กล่าวคือถนน
 มีอยู่แล้วแต่แคบไป ซึ่งเรียกว่าตรอกขนาดใหญ่ จึงคิดออกพระราช
 กฤษฎีกาเพื่อขยายแนวถนนออกไปอีก ๔ เมตร คือข้างละ ๒ เมตร
 รวมทั้งที่มีอยู่เก่า ๖ เมตร เป็นถนนกว้างขนาด ๑๐ เมตร อีกอย่าง
 หนึ่งคลองถมนี้ไม่ตรง เมื่อเราได้ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตต์
 แล้วยังจะแก้ไขข้อเหล่านั้นได้ และก็จะได้ถนนงามและตรง ปัญหา
 จึงมีว่าเราจะปล่อยให้มันเป็นคลองถมอยู่เท่านี้ หรือว่าจะขยายให้เป็น
 ถนนได้รูปเสียทีเดียว ถ้าหากว่าไม่ขยายเสียเวลานี้ ความจำเป็นจะ

ต้องมีข้างหน้าอย่างแน่นอนและจะลำบากขึ้น ส่วนข้อที่ว่าจะให้เจ้าของที่ ๆ ได้ประโยชน์ช่วยค่าทำนั้น คิดว่าเป็นปัญหาภายหลัง ปัญหาเวลานี้ว่า เราจะขายหรือไม่ ถ้าให้ออกพระราชกฤษฎีกาแล้วก็จะได้กันที่เข้าไว้มิให้เสื่อมล้ำเข้ามา อีกประการหนึ่งเงินที่จะใช้จ่ายเป็นค่าซื้อที่ประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท ถ้าไม่มีอุปสรรค กรมนคราทรคิดว่าจะใช้ให้ได้ ส่วนที่ดินนั้นรายได้เจ้าของยินยอมก็ให้ช่วย ถ้ารายไหนไม่ยินยอมที่จะพิจารณาตามหลักพระราชกฤษฎีกา ที่ดินไม่ใช่เป็นของเจ้าของเดียว บางทีจะไม่สำเร็จ แต่อย่างไรก็ดีสำหรับความเห็นส่วนตัวแล้วเห็นว่าสมควรจะประกาศ พระราชกฤษฎีกาเป็นทางดำเนิน เพราะต่อไปถนนสายนี้จะเป็นสายสำคัญและอีกประการหนึ่งก็มีถนนเก่าอยู่ด้วยแล้ว เพียงแต่จะขยายออกเท่านั้นซึ่งจะได้เป็นถนนที่ตรงและงดงามดี

เจ้าพระยาพิชัยญาติ กล่าวว่า ในการที่คิดจะตัดถนนโดยประสงค์ จะให้เป็นถนนสายสำคัญในภายหน้านั้นเห็นด้วยทุกประการ ส่วนข้อที่คัดค้านนั้นเกี่ยวกับการใช้เงินว่าสมควรหรือไม่ คือจะให้เจ้าของที่ ๆ ได้ประโยชน์ ดีจากการตัดถนนนั้นออกจะไม่ได้หรือ

พระยาจำแสนยบดี กล่าวว่า ตามที่ประธานสภาเวลานั้นเข้าใจดีแล้ว ปัญหาเช่นนี้ได้กล่าวแล้วว่าเป็นปัญหาที่ ๒ ส่วนที่จะทำหรือไม่นั้นก็พยายาม คือว่า ถ้าหากว่าผู้ที่ได้ประโยชน์ไม่ช่วยหรือช่วยไม่เพียงพอบ้างก็เป็นหน้าที่ทางกรมนคราทร และในส่วนที่ว่าผู้ได้ประโยชน์ควรจะต้องช่วยเงินในการทำถนนแทนที่จะให้รัฐบาลออก

เงินเองนั่น เมื่อได้ออกพระราชกฤษฎีกามีกำหนดเขตต์แน่นอนแล้ว ก็พยายามดู

ประธานคณะกรรมการราษฎร กล่าวว่า เท่าที่ได้ฟังการอภิปราย กันมานี้พอจะเข้าใจได้ว่า ในการทำถนนนี้จะให้ดำริหาวิธีให้ผู้ที่ได้ ประโยชน์ออกเงินค่าทำเห็นว่ามีวิธีที่จะได้เงินอย่างนี้มีอยู่อย่างหนึ่งคือ Improvement rate. แปลว่า ทำถนนไปทางไหนก็คิดเก็บเอา และ เรื่อง Improvement rate นี้ ก็อยู่ในดำริและเป็นเรื่องของเทศบาล โดยตรง และเมื่อจะออกแล้วก็ต้องเป็นกฎหมายมี system ที่เดียว โดยไม่จำกัดเฉพาะถนนสายใด คือเป็นวิธีการสำหรับถนนทุก ๆ สาย เวลานี้กำลังคิดในเรื่องถนนสายไปปากน้ำอยู่ซึ่งอยากจะรีบทำเพื่อดำริ การและคิดว่าจะได้ ส่วนเฉพาะสายที่พิจารณาอยู่นี้เห็นว่าจะเป็น ประโยชน์ต่อไปในภายหน้าหลายอย่าง ควรจะปล่อยให้ไปได้ก่อน แล้วค่อยจัดกันใหม่ในเรื่อง Improvement rate

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ กล่าวว่า ตามปัญหาที่พระยาจำ แสนยนติกกล่าวมีว่า ๑. ควรตัดหรือไม่ ๒. ควรเก็บเงินช่วยหรือไม่ นั้น ฉะเพาะปัญหาที่หนึ่งที่ควรตัดถนนหรือไม่นั้น ใครจะขอทราบ ว่าในการที่จะทำถนนสายนี้นั้นมีกำหนดแน่ใจแล้วหรือว่าจะทำเมื่อใด จริง ๆ จัง ๆ เพราะเท่าที่ปรากฏก็ได้ประกาศมาหลายรายแล้ว แต่ ก็ไม่ได้ทำอะไรลงไปได้ ซึ่งเป็นการเดือดร้อนแก่ราษฎร เพราะว่า

เมื่อได้ประกาศลงไปแล้ว บ้านเรือนราษฎรในเขตตั้นนั้นจะปลูกสร้าง ซ่อมแซมไม่ได้ เป็นการ immobilize ทรัพย์สินของเขา เห็นว่า ถ้าจะประกาศเป็นเชิงทิ้งไว้เฉย ๆ นั้นไม่เหมาะ และการที่จะทำถนน นั้นไม่ควรคิดแต่ประโยชน์ของรัฐบาลอย่างเดียว ควรคิดถึงประโยชน์ ของราษฎรด้วย เพราะฉะนั้นถ้าไม่แน่ใจว่า จะสร้างเมื่อใดแล้ว อย่า ประกาศดีกว่า แต่ว่าไม่ทราบนโยบายของกระทรวงมหาดไทยว่า จะมีอย่างไรในเรื่องนี้ ถ้าจะทำเสร็จใน ๑๐-๒๐ ปีแล้วเห็นว่ามัน ควรทำดีกว่า

พระยามานวราชเสวี กล่าวว่า ในข้อที่พระยานิติศาสตร์ ฯ แสดงถึงความเดือดร้อนของเจ้าของที่ดินจริง ซึ่งตัวข้าพเจ้าเองก็เคย ถูกมาแล้วในเรื่องเช่นนี้ รู้สึกลำบากและน่าเห็นอก แต่เมื่อคิดถึง ส่วนต่าง ๆ ถึงแผนผังเมืองและสาธารณแล้วก็เห็นว่าประโยชน์นั่นเอง อีกประการหนึ่ง รัฐบาลเวลานี้ก็ยากจน และในการที่ราษฎรจะยอม เสียสละประโยชน์เนื่องด้วยเดือดร้อน ในเรื่องเช่นนี้ก็คงได้ ทั้ง ประโยชน์จะพึงมีก็มีใช้แต่ถนนอย่างเดียว ยังได้ประโยชน์ ในทาง ระบายน้ำด้วย

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ฯ แกลงว่า ตามที่พระยามานวราชเสวี กล่าวมานั้น ยังมีได้ตอบปัญหาในข้อที่ว่า จะกำหนดสร้างแน่นอน เมื่อใด ประการหนึ่งมีข้อที่ควรคิดว่าหลักการที่จะทำให้ทรัพย์สิน ๆ ทำ อะไรไม่ได้ คือ จะปลูกสร้างซ่อมแซมไม่ได้เป็นต้น ย่อมเกี่ยวถึง

ความเจริญของบ้านเมืองด้วย เช่นว่าจะประกาศพระราชกฤษฎีกา
ทิ้งไว้ทั้งหลาย ๑๐ รายนี้ บ้านเรือนในเขตต์พระราชกฤษฎีกานั้นจะ
ทำอะไรไม่ได้ ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้บ้านเมืองเจริญช้า

พระยาปริชานุสาสน์ กล่าวว่า ตามที่ประธานคณะกรรมการราษฎร
ได้กล่าวในเรื่อง improvement rate ว่าคิดไว้เหมือนกันนั้น เห็น
ว่าน่าจะลองใช้วิธีตั้งอัตราให้ผู้ที่มีเนื้อที่มาจดถนนนี้ต้อง contribute
สำหรับการสร้างถนนตามส่วน อัตราที่จะตั้งเก็บนี้ก็ลองเริ่มเอาถนน
คลองถมนี้เป็นเกณฑ์ เพราะแถบนี้ราคาแพง เช่นผู้ที่มีเนื้อที่ตาม
ถนนตั้งแต่ฝั่งแม่น้ำถึงถนนเยาวราชเก็บวาละ ๒๐๐ บาท ตั้งแต่เยาวราช
ถึงเจริญกรุงเก็บวาละ ๑๕๐ บาท ตั้งแต่ถนนเจริญกรุงถึงถนนหลวง
วาละ ๑๐๐ บาท ทั้งนี้เรากำหนดอัตราเหล่านี้บัญญัติลงไว้ในพระราช
กฤษฎีกาหรือออกเป็นกฎหมายใหม่ ดังนั้นก็อาจจะได้เงินพอเพียงแก่
การสร้างถนน จะได้ทดลองการเก็บ improvement rate ที่ถนน
นี้เสียทีเดียว

พระยามานวราชเสวี ตอบว่า ตามความเห็นของพระยา
ปริชานุสาสน์และของพระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ ที่จะให้เก็บ rate และ
กำหนดเวลาสร้างโดยแน่นอนนั้นดีทุกอย่าง แต่เดี๋ยวนี้บ้านเมืองเรา
จนจึงเป็นปัญหาว่าจะเอาเงินที่ไหนมาทำ ซึ่งเป็นการยากที่จะกำหนด
ลงไปแน่นอนว่าจะทำเมื่อไรได้

พระยาจำแสนยบดี กล่าวว่า ปัญหาที่พระยานิติศาสตร์ ฯ ตัดใจ
สงสัยนั้นเป็นปัญหาเก่าแก่ ถ้าถือว่าเป็นปัญหาบกพร่องก็มีมาแต่ชั้น
เดิม เหตุยุ่งยากในการตัดสินนี้เข้าใจว่ามีเหตุอยู่สองประการ
ประการหนึ่งเดิมเราไม่มีแผนผังเมืองแน่นอน เพราะในสมัยโน้นอาจ
จะเห็นว่าความจำเป็นเพียงพอแล้ว เนื่องจากการที่ไม่มีแผนผังปัญหา
ความจำเป็นในเวลานี้จึงมีขึ้น เมื่อมีขึ้นและประสงค์จะตัดสินในที่ใด
ก็ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาเรื่อย ๆ มา ซึ่งเวลานี้ก็ได้ให้เจ้าหน้าที่
ฝ่ายวิชาการ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง พิจารณา แผนผังเมือง อยู่แล้ว
ปัญหาในเรื่อง พระราชกฤษฎีกาที่ค้างมาแต่ก่อน ๆ นั้น เผอญทุกราย
ทำให้ลำบากด้วยเหตุหลายประการต่าง ๆ กัน ที่กำหนดไว้เดิมที่กะไว้
จะทำได้ในปีสองปีก็เกิดมีอุปสรรค เช่นถูกตัดงบประมาณรายจ่าย
มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๖ ถึงบัดนี้ก็ ๓ ครั้งแล้ว ทางกรมนคราทรก็
ถูกตัดเหมือนกัน อีกประการหนึ่งในเวลานี้ในการที่จะออกพระราช
กฤษฎีกาสำหรับถนนสายนี้ก็โดยเหตุว่าเป็นถนนที่อยู่ในแผนผังเมืองอยู่
แล้ว ทั้งจะเป็นถนนสำคัญแก่การจราจรต่อไปในภายหน้า อีกทั้ง
จะใช้ประโยชน์ในการป้องกันอันตราย จึงไม่ยากเสียโอกาสที่จะ
ขออนุญาตใช้พระราชกฤษฎีกาเป็นคราว ๆ ในเมื่อเวลาเกิดเพลิงไหม้
ปัญหานี้ ก็อยากจะให้พิจารณาเสียให้แน่นอน ถึงกำหนด จะตัดสิน
เหมือนกัน แต่ว่าการวางแผนผังยังไม่สำเร็จ สำหรับการที่ว่าหยุด

หรือจะทำต่อไปนั้น แม้ว่าถ้าหยุดกระทรวงมหาดไทยก็จะรู้สึกยินดี
มากที่จะไม่ต้องทำงานอย่างใดหมด แต่อาจเสียผลอย่างอื่นได้
เฉพาะถนนสายนี้ไม่เกี่ยวแก่ไฟไหม้ แต่ว่ามีถนนอยู่แล้ว ถ้าที่ประชุม
นี้มติให้ออกพระราชกฤษฎีกาได้แล้ว การที่จะทำได้เมื่อไรนั้นสำหรับ
ค่าที่ดินเพียงสองหมื่นบาท บางที่จะทำได้เพียงพอสำหรับงบประมาณ
ปีหน้า

รองประธานสภา ฯ ในฐานะที่นั่งเป็นประธาน กล่าวว่า สรุป
ปัญหาที่ได้ฟังอภิปรายมาแล้วแยกได้เป็นสองอย่าง ๆ หนึ่งว่าควรจะ
ให้ออก พระราชกฤษฎีกาตามที่ได้เสนอไว้แต่เดิม อีกอย่างหนึ่ง
เกี่ยวแก่ปัญหาอันต่อเนื่องในการที่จะใช้เงิน ว่าควรจะให้เจ้าของ
ที่ซึ่งได้รับผลประโยชน์จากการตัดถนนออกเงินค่าสร้างถนน ดังนั้น
จึงถามความเห็น ที่ประชุมในเรื่องการที่จะออกพระราชกฤษฎีกานี้ว่า
สมควรจะออกหรือไม่ ในที่สุดสมาชิกแห่งที่ประชุมส่วนมากลงมติ
เห็นพ้องกันว่าควรออกพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวนั้น เป็นอันว่า
ที่ประชุมอนุมัติให้นำพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการจัดซื้อที่ดินและอสังหา
ริมทรัพย์อย่างอื่นเพื่อขยายถนนคลองถมจักรวรรดิ ออกประกาศเป็น
กฎหมายได้

ประธานสภา ฯ ขึ้นนั่งเป็นประธาน และกล่าวว่าบัดนี้จะปรึกษา
ถึงระเบียบวาระที่ ๒ ว่าด้วยร่างประกาศโอนตำบลลาดโตนด อำเภอ

นนทบุรี และตำบลทุ่งสองห้อง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มาขึ้นอำเภอบางเขน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พระยามานวราชเสวี แกล้งว่า การที่โอนตำบลลาดโตนด กับตำบลทุ่งสองห้องมาขึ้นอำเภอบางเขนเช่นนี้ ตามปกติก็ได้โยกย้ายถ่ายเทตามความสะดวกของราษฎร ในการที่ กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งนี้มา ยังคณะกรรมการราษฎรก็โดยเหตุราษฎรในท้องที่ไม่สะดวกในการไปศาลและหอทะเบียน ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงไปไม่อยู่ที่ และการที่แบ่งเขตต์สังกัดตำบลไว้เช่นนี้ บางที่จะสะดวกในสมัยก่อน มาบัดนี้การคมนาคมเรือแพมีดีขึ้น ความสะดวกในการที่จะมาบาง ขน ก็ดีขึ้น ราษฎรจึงได้ร้องขอมา และการที่จะโอนนี้ก็เห็นไม่มีความเดือดร้อน นอกจากเจ้าหน้าที่จะโยกย้ายหอทะเบียนและศาล ความจำเป็นมีอยู่ดังที่กล่าวนี้

พระยาจำแลนยบดี กล่าวว่า ตามที่พระยามานวราชเสวี กล่าวนั้นเป็นการตรงกับเรื่องแล้ว แต่ขออธิบายเพิ่มเติมว่า เหตุไรจึงคิดโอน ตามปกติการโอนท้องที่เช่นนี้ กระทรวงมหาดไทย ถือเป็นความสะดวก และเฉพาะเรื่องนี้ไม่ใช่เรื่องที่กระทรวงมหาดไทย หรือเจ้าหน้าที่คิดขึ้นเอง คือมีคำสั่งขอมาจากเจ้าของที่ คือผู้ใหญ่บ้านทั้ง ๒ ตำบลนั้นยื่นมาเพื่อความสะดวกของเขา ซึ่งทางการก็ได้สืบสวนแล้วได้ความว่าในตำบลลาดโตนดหมู่ที่ ๑-๒-๓ ที่จะโอนมานี้ ถ้าจะไปสังกัดอำเภอบางเขนคือนนทบุรี เติรทางบกกินเวลา ๓ ชั่วโมง

ทางเรือ ๓ ชั่วโมง คือระยะทาง ๓๓๕ เส้น ถ้าจะมาทางอำเภอ บางเขน ตำบลลาดโตนดก็อยู่ติดที่ว่าการอำเภอ เว้นแต่มีคลองกั้น ส่วนตำบลทุ่งสองห้องนั้นก็โอนม โดย ฉะเพาะ หมู่ที่ ๒-๓-๔-๕ ซึ่ง ราษฎรก็ได้ร้องขอมาเอง ในตำบลนี้ได้ไปสอบสวนมาแล้วเหมือนกัน ได้ความว่าถ้าจะไปยังอำเภอปากเกร็ด ต้องขึ้นรถไฟมาลง ที่ หลักสี่ หรือดอนเมือง แล้วเลยมาลงเรือที่บางซื่อไปอีกต่อหนึ่งรวม เวลา ๓ ชั่วโมง แต่ถ้าจะเดินทางบกตามคันนาแล้วจะกินเวลา ๕ ชั่วโมง ซึ่งจะถึงอำเภอปากเกร็ด เห็นว่าถ้าโอนมาขึ้นอำเภอบางเขน ซึ่งอยู่ ห่างกันเพียง ๔๕ เส้นก็จะสะดวกดี และ นอกจากนี้ได้สอบสวนดู กิจการและเรื่องภาษีอากรอย่างอื่นด้วยแล้วเหมือนกันได้ความว่า ถ้า โอนมาตั้งประกาศนี้แล้วก็ไม่มีผิดแปลกไปอย่างไร

ประธานสภา ฯ กล่าวว่า ถ้าไม่มีผู้ใดมีความเห็นอย่างอื่นที่จะ คัดค้านแล้ว ก็จะได้ลงมติทีเดียว ไม่มีผู้ใดคัดค้าน ในที่สุด ที่ประชุม ได้ลงมติอนุญาตให้ ประกาศโอนตำบลลาดโตนด อำเภอนนทบุรี และตำบลทุ่งสองห้อง อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มาขึ้น อำเภอ บางเขน จังหวัดพระนครได้

ประธานสภา ฯ แถลงว่า เนื่องจากเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ได้แจ้งมา ตามที่นายจรรยา ฌบางช้าง ซึ่งเป็นสมาชิกในสภานี้ได้ถูก ฟ้องในคดีอาชญากรรม บัดนี้ศาลได้พิจารณาพิพากษาเด็ดขาดไปแล้ว

จำเลยไม่มีความผิดให้ปล่อยตัวไป ซึ่งนายจรรยาได้มาแจ้งให้ทราบ
ไว้แล้วเหมือนกัน ฉะนั้นจึงขอเสนอให้ที่ประชุมทราบไว้
ที่ประชุม รับทราบ และแสดงความยินดีในโอกาสนี้ด้วย
เลิกประชุมเวลา ๑๗ ๒๕ น

หลวงคหกรรมบดี

ผู้จตุรายน

นายมังกร

ปรีชานุสาสน์

๑๕ ตุลาคม ๗๕

นิติศาสตร์

วุฒิสาสตร์

จรรยา

รายงานฉบับนี้ กรรมการได้ตรวจและสภาผู้แทนราษฎรได้
รับรองแล้ว

พญ.

พิมพ์ที่กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร